

NOTAT

27. november 2006

PVS/IPOL

Eksp.nr.

/KAA

Status for det europæiske patentsystem

Opnåelse af patent i Danmark og Europa

Opnåelse af patentbeskyttelse kan i dag ske på to måder i Europa. Den ene måde er ved indlevering af en ansøgning til de nationale patentmyndigheder, hvorved der opnås et nationalt patent. Den anden mulighed er at søge om et europæisk patent via Den Europæiske Patentmyndighed (EPO), der forvalter Den Europæiske Patentkonvention. Ansøgningen behandles, og patentet udstedes centralt af EPO. Desuden kan der opnås patent i Danmark via indlevering af en international patentansøgning, en såkaldt PCT-ansøgning.

Hvorfor skal det nuværende europæiske patentsystem forbedres?

Små og mellemstore virksomheder forsker, udvikler og patenterer omkring 30 % mindre end store virksomheder. Det er et internationalt fænomen. Undersøgelser blandt mindre virksomheder peger på de høje omkostninger til registrering og patentretssager som en medvirkende årsag til denne lavere patentaktivitet. De mindre virksomheder fremfører, at de ikke har råd til at forsvare et patent i lande med forskellige retssystemer, fordi det er meget ressourcekrævende at sætte sig ind i hvert enkelt lands lovgivning.

Det nuværende Europæiske Patentsystem

Når Den Europæiske Patentmyndighed (EPO) meddeler en virksomhed, at den har fået patent, bliver patentet ikke automatisk gyldigt i de lande, ansøgeren har udpeget. Dertil kræves, at virksomheden oversætter patent-skriftet til de respektive nationale sprog.

Omkostningerne ved oversættelser af de typisk teknisk meget komplicerede dokumenter til andre sprog er en af årsagerne til, at det europæiske patent koster virksomhederne op til 5 gange så meget som et nationalt patent. Den gennemsnitlige pris for et europæisk patent ligger på mellem kr. 500.000 – 1.000.000, mens den gennemsnitlige pris for et nationalt patent ligger på mellem kr. 50.000 og 250.000, hvis virksomhederne benytter eksterne rådgivere.

Håndhævelse af europæiske patenter

Det er dyrt for en virksomhed at skulle håndhæve sit patent. Dette skyldes, at patenter er territorielt afgrænsede, og at de derfor må håndhæves i alle de lande, hvori de er registreret, med store administrative og økonomiske byrder for virksomhederne til følge. Dertil kommer, at der findes vidt forskellige retssystemer i de forskellige lande. Det vil derfor også være nødvendigt at antage lokal advokatbistand.

Hvis en krænker af et patent bor i Spanien, skal virksomheden således anlægge retssag ved en spansk domstol. For det første vil retsproget være spansk, og der vil derfor blive brug for en oversættelse. For det andet vil den spanske domstols afgørelse ikke gælde for andre lande. Det betyder, at virksomheden risikerer at skulle anlægge en række retssager om fuldstændig samme krænkelser i alle de øvrige lande, hvor virksomhedens patent gælder. Det er derfor meget vanskeligt og dyrt for patenthaveren at få klarhed over sin retsstilling.

Retsusikkerheden giver sig også udtryk på anden måde. Det gældende domstolssystem betyder, at de enkelte dommere i hvert land i praksis har vanskeligt ved at opnå den tilstrækkelige viden og ekspertise, som behandlingen af de ofte teknisk meget vanskelige patentsager kræver. Det skyldes, at behandlingen af patentsager er spredt ud på et stort antal domstole. Det medfører retsusikkerhed for patenthaveren, fordi udfaldet af afgørelserne kan være forskelligt fra land til land.

Forslag om forbedring af det europæiske patentsystem

Det er på baggrund af ovenstående, at de forskellige forslag om forbedring af det europæiske patentsystem skal ses.

EF-patentet

Hovedformålet med forslaget er at sikre, at patenter kan håndhæves på en effektiv og lettilgængelig måde, og at håndhævelsen foregår ensartet i hele EU. Det, der primært adskiller EF-patentet fra det nuværende europæiske patent, er, at der oprettes et fælles EF-domstolssystem, der skal træffe afgørelse om et patents gyldighed og krænkelser. En afgørelse truffet af den centrale domstol vil have virkning for samtlige medlemslande. Herved undgås, at der skal anlægges sag om samme patent i forskellige lande. Da EF-patentet etableres ved en forordning, vil retssystemet samtidig være ensartet, uanset hvor krænkelser af patentet har fundet sted.

Endvidere er det formålet at nedsætte omkostningerne, herunder omkostningerne ved oversættelse, i forhold til det nuværende system. Forhandlingerne om EF-patentet har været fastlåst siden 2004 på grund af uenighed om oversættelsesspørgsmålet. Brugerne af patentsystemet har endvidere udtalt kritik af den valgte løsning vedrørende oversættelsesspørgsmålet, der anses for at være for dyr.

En eventuel dansk tilslutning vil kræve anvendelse af Grundlovens § 20.

European Patent Litigation Agreement (EPLA)

Der arbejdes i øjeblikket med etableringen af et fælles europæisk domstolssystem på patentområdet i regi af Den Europæiske Patentorganisation (EPO). Projektet har fået arbejdstitlen European Patent Litigation Agreement (EPLA). Tanken bag projektet er at oprette en ny international organisation "The European Patent Judiciary", der får til opgave at behandle sager vedrørende europæiske patenters gyldighed samt spørgsmål om patentkrænkelser af europæiske patenter. Der bliver i den forbindelse oprettet en førsteinstansdomstol samt en central appeldomstol. Endvidere vil der være mulighed for at oprette regionale kamre af førsteinstans domstolen i de enkelte medlemsstater.

De kontraherende stater udpeger i den forbindelse patentdomstolen som deres nationale domstol, hvorfor afgørelser fra patentdomstolen vil være umiddelbart anvendelige i den nationale retsorden.

Der er tale om en frivillig ordning. En eventuel dansk tilslutning vil formentlig kræve anvendelse af Grundlovens § 20.

Brugerne har udtalt sig positivt om EPLA, der anses for at være fleksibel og egnet til at forbedre det nuværende patentsystem.

London-aftalen

En række europæiske stater blev i 2000 enige om at begrænse kravet om oversættelse af europæiske patenter, den såkaldte London-aftale. Aftalen vil betyde en stor besparelse i relation til oversættelsesomkostninger. Aftalens ikrafttræden afventer Frankrigs ratifikation, men efter den franske forfatningsdomstols nylige godkendelse af aftalen er udsigterne hertil gode. Danmark deltog aktivt i forhandlingerne om London-aftalen, og Danmark har ved lov nr. 451 af 10. juni 2003 (L127) forberedt tiltrædelse til aftalen. London-aftalen kan derfor sættes i kraft for Danmark umiddelbart efter Frankrigs ratifikation. London-aftalen vil medføre en nedgang i oversættelsesomkostningerne ved indlevering af en patentansøgning fra ca. 36.250 Euro til ca. 18.000 Euro.

Forhandlingssituationen

Erhvervslivet efterspørger en forbedring af patentsystemet på kort sigt. Forhandlingerne om EF-patentet har som nævnt været fastlåst siden foråret 2004 på grund af betydelig uenighed om forslaget indhold. Udsigterne til vedtagelse af EPLA/London-aftalen synes omvendt bedre.

Kommissionen IPR strategi og en patentdomstol i fællesskabsregi

Kommissionen har i en meddelelse til Rådet op til topmødet i Lahti anført, at retshåndhævelsen skal gøres mere effektiv gennem etablering af en patentdomstol i fællesskabsregi. Dette vil formentlig kunne blive realiseret gennem en inkorporering af EPLA i fællesskabsretten. Det forventes, at Kommission i forbindelse med præsentation af en generel strategi

på IPR området vil fremlægge forslag til etablering af fælles domstol i starten af 2007.